

Školní preventivní strategie



Základní škola Staňkov

2025/2026

Východiska prevence na ZŠ Staňkov

„Myslíme na budoucnost. Připravujeme žáky pro rychle se měnící svět.“

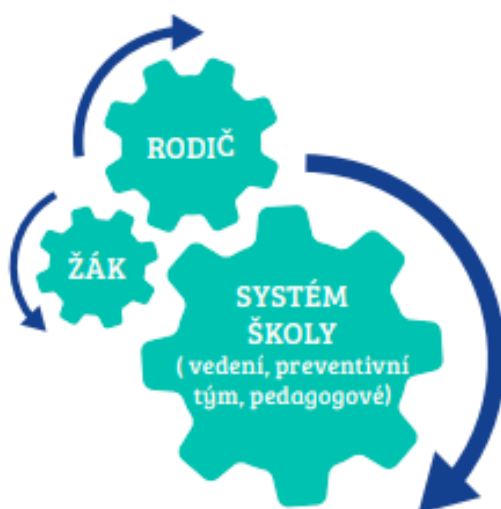
Snažíme se, aby každý ve škole zažíval denně úspěch. Posilujeme u žáků vnitřní motivaci a odpovědnost za to, co se naučí. Nabízíme výuku, která využívá mnoho vzdělávacích metod a strategií, rozvíjí kritické myšlení a osobnost žáka. Jsme průvodci na cestě ke vzdělání, snažíme se být úspěšnými učiteli. Jsme zodpovědní za poskytování příležitostí ke vzdělání, vytváříme bezpečné prostředí. Žákům i rodičům chceme být partnery.

ZŠ Staňkov

Prevenci na škole vnímáme jako komplexní systém, ve kterém se jednotlivé složky ovlivňují a má-li být dosaženo smysluplného a efektivního předcházení a řešení rizikových fenoménů, musí rodič-žák-systém školy kooperovat. V oblasti prevence pak vycházíme z odborné literatury, ale především praxe a celoživotního učení nás samotných. Skalním pilířem prevence je z našeho pohledu bezpečné klima školy. Proto jsme se při tvorbě tohoto dokumentu inspirovali mj. Příručkou pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy (Černý et al., 2019), na kterou budeme průběžně odkazovat, v některých pasážích jí přímo citovat.

„Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti.“

(Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. MŠMT. online 2010. cit. 2018-22-10. Dostupné z www.msmt.cz/uploads/Metodicke_doporuceni_uvodni_cast.doc)



Bezpečné klima školy

Bezpečí a bezpečný prostor ve škole vnímáme jako uspokojení sociální potřeby, pocit, že mě v místě třídy/školy a mezi spolužáky nic a nikdo ohrožuje a jistota, že pokud jsem jakkoliv ohrožen, mám za kým jít a s kým to řešit. Role pedagoga/ředitele/asistenta pedagoga je v otázce bezpečného klimatu třídy/skupiny/školy zásadní a nejdůležitější. Jsou to oni, kdo stanovuje mantinely, dohlíží na dodržování pravidel a jsou garanty vhodných komunikačních a sociálních procesů. Ne vždy si ale uvědomujeme, že bezpečné klima školy se netýká jen žáků a pedagogů. Často je opomíjená třetí složka systému – rodič. Školní výkonnost dítěte a jeho chuť se učit je přímo ovlivňována vzájemnou interakcí všech aktérů, tzn. žáků, učitelů a rodičů. Způsoby a nastavení komunikace a spolupráce s rodiči jsou jedním z klíčových pilířů celé práce. Hlavními iniciátory kontaktu by měl být nejčastěji právě pedagog a v tomto smyslu by si měl uvědomovat, že rodiče učiteli důvěřují tím více, čím více mají pocit, že s nimi komunikuje a bere je jako rovnoprávné partnery. Již na počátku školní docházky (přestupu na druhý stupeň, přechodu z jiné školy...) je tedy vhodné vytvořit určitý systém pravidel, jehož smyslem je cesta k efektivní a produktivní spolupráci. Jednou z možností je prezentovat vzájemná očekávání a na základě zjištěného vytvořit „dohodu“ mezi rodinou a školou, která by obsahovala kromě jasně definovaných závazků, také způsoby a formy komunikace.

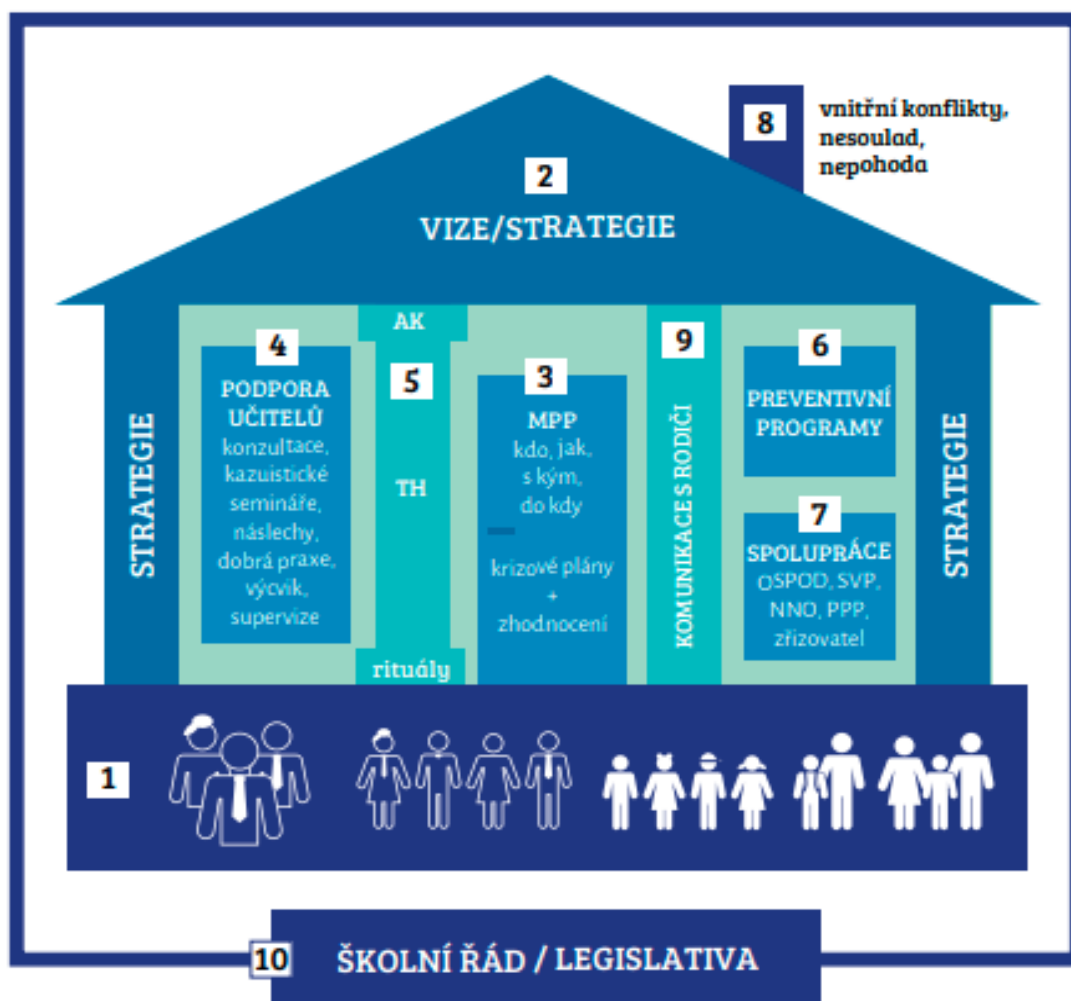
Výchozí hodnoty pro bezpečné klima na škole

Naším cílem je, aby pojitkem veškerých aktivit školy byly následující hodnoty, ty také považujeme za klíčový prvek, který vytváří bezpečné klima.



Systém primární prevence školy

Rádi bychom popsali systém primární prevence vycházející z obecně platného modelu tak, jak jej pojmáme a chápeme na naší škole.



1. Personální obsazení školy - lidé, právě to je velmi zásadní základna celého systému prevence. Lidské i kompetenční kvality každého jedince, prvku v systému, určují dynamiku a celkový způsob fungování.
2. Vize a **strategie školy** - určuje dlouhodobé cíle a směr, kam škola kráčí
 - a. Celková strategie školy
 - b. Strategie primární prevence
3. **Minimální preventivní program (MPP)** školy - vychází ze strategie školy, určuje ale plán a cíle na daný školní rok. Dalším zásadním dokumentem jsou pak **Krizové plány školy**, které definují postupy při krizových situacích a intervencích.
4. Podpora učitelů - učitelé jsou spolutvůrci klimatu školy. Klíčové prvky podpory pedagogů jsou z našeho pohledu:
 - a. bezpečné prostředí a orientace na potřeby pedagogů (např. možnost kdykoliv sdílet s vedením školy své myšlenky i pocity, pravidelné pohovory jednou ročně s každým pedagogickým pracovníkem)
 - b. pravidelné sdílení a učící se skupiny
 - c. pravidelný monitoring rizikového chování
 - d. možnost pedagogických konzultací nebo supervize
 - e. pravidelné další vzdělávání - v rámci celého sboru i individuální
 - f. podpora inovativních metod výuky

5. Aktivní podpora třídních učitelů - třídní učitel má velký vliv na utváření klimatu ve třídě, není na to však sám. Třídní podporují hlavně pracovníci ŠPP (metik, školní psycholog, výchovný poradce). Za podstatné pak považujeme práci v třídnických hodinách (TH) a také adaptační kurzy (AK) při náročném přechodu z prvního na druhý stupeň.
6. Preventivní programy - ŠPP i učitelé se snaží aktivně rozšiřovat arzenál preventivních programů, kdy jde především o jejich kvalitu a smysluplné použití, a to v oblasti:
 - a. všeobecné prevence (vztahy, emoce, komunikace)
 - b. specifické prevence (jednotlivé formy rizikového chování)
7. Spolupráce s dalšími organizacemi/institucemi - je nutná v řadě případů řešení situací spojených s prevencí či intervencí. Jde především o:
 - a. PPP
 - b. SVP
 - c. OSPOD
 - d. DD
 - e. záchranné složky
 - f. organizace realizující programy primární prevence (Např. ledovec, Dobronauti)
8. V každém systému je nutné počítat s možností vzniku nesouladu, konfliktů či nepohody. To je zcela přirozené a je podstatné dát jim prostor a patřičnou pozornost. V rámci konfliktních situací se pak držíme konstruktivních přístupů, orientujeme se na řešení. Využíváme zdroje interní (školní psycholog, pedagogické konzultantky), ale v případě potřeby i supervize externí.
9. Komunikace s rodiči - je klíčovou složkou funkční prevence školy. S rodiči komunikujeme vždy respektujícím způsobem. Rámec komunikace s rodiči je jasný a transparentní.
10. **Školní řád** a aktuálně platná legislativa pak rámuje celý systém prevence.

Strategie primární prevence školy

Dlouhodobá strategie školy a její cíle vychází a korespondují s **plánem pedagogického rozvoje školy**, který vytváří vedení v dialogu s učitelským sborem a každoročně se aktualizuje, reviduje a reflektuje potřeby. Školu vnímáme jako ekosystém, jehož fungování ovlivňují jednotlivé složky - žáci, pedagogové a rodiče/zákonní zástupci - stejně jako jejich vzájemné vztahy a interakce. Proto je každý z dlouhodobých cílů zaměřen specificky i na jednotlivé skupiny.

V oblasti **všeobecné prevence** považujeme za zásadní rozvoj bezpečného prostředí a respektující komunikace již od první třídy. Na prvním stupni je pak kladen důraz na rozvoj práce s emocemi sebe i druhých, pochopení jedinečnosti a rozmanitosti každého (inkluzní prostředí) z nás a v neposlední řadě fokus na zdravý životní styl. Na druhém stupni se tyto prvky dále rozvíjejí a přechází do vědomější práce s vlastní osobností, emocí i náročných situací a stresu.

V oblasti **specifické prevence** se zaměřujeme v průběhu školní docházky (vždy v nejsenzitivnějším vývojovém období) na prevenci:

- drogových závislostí, alkoholismu a kouřen
- šikany, projevů xenofobie, rasismu a antisemitismu
- rizikového sexuálního chování a sexuálního zneužívání
- kriminality a delikvence, právní odpovědnost
- virtuálních drog a kyberšikany
- zdravého životního stylu (prevence poruch příjmu potravy, sebepoškozování atd.)

Žáci se mohou zapojit do Žakovského parlamentu, jehož vedení se již několik let věnuje Mgr. Miloslav Khas a ve spolupráci s metodickou prevencí se snaží vést parlament v duchu respektující komunikace a odpovědnosti žáků. Klíčovým aktérem prevence je pedagogický sbor, který jedná v souladu s hodnotami a cíli školy. Pravidelně sdílí a vzdělává se (monitorigy rizikového chování, sdílení/workshopy/vzdělávání v oblasti metod práce prevence i faktických informací specifických druhů rizikového chování; rozvoj práce v třídnických hodinách). Důležitá je existence stabilního ŠPP, tedy preventivního týmu, který je oporou pro žáky, pedagogy i rodiče. Směřem k rodičům se snažíme o budování otevřeného, partnerského a respektujícího vztahu, který je pro efektivní realizaci prevence zcela nezbytný.

	ŽÁCI	PEDAGOGICKÝ SBOR	RODIČE A VEŘEJNOST
KOMUNIKUJEME S RESPEKTEM A OTEVŘENĚ	➤ Komunikujeme se žáky respektujícím a partnerským způsobem tak, aby byl podpořen rozvoj pozitivního sebevědomí a sebepečeti každého žáka.	➤ Komunikujeme mezi sebou respektujícím a partnerským způsobem, který vytváří podmínky pro vzájemné porozumění, důvěru a zdravé pracovní vztahy ve škole.	➤ Komunikujeme s rodiči respektujícím a partnerským způsobem. ➤ Využíváme různorodé nástroje pro smysluplnou, otevřenou a zdvořilou výměnu informací mezi rodiči, učiteli a školou. ➤ Využíváme různorodé nástroje pro informování místní komunity a okolních škol o životě školy.
VYTVÁŘÍME BEZPEČNÉ PROSTŘEDÍ	➤ Sdílíme se žáky cíle učení a kritéria úspěchu. ➤ Vytváříme učební prostředí a situace, v nichž se žáci nebojí riskovat a dělat chyby, vyjadřovat vlastní názory nebo sdílet své potřeby. ➤ Vytváříme prostředí, ve kterém se každé dítě cítí být součástí třídního/školního společenství. ➤ Zapojujeme žáky do plánování uspořádání třídy, utváření prostředí i jejího udržování.	➤ Vytváříme prostředí, ve kterém se každý zaměstnanec školy cítí být součástí školního společenství. ➤ Vytváříme prostředí a podmínky, které podporují kvalitní pedagogickou práci. ➤ Používáme cesty, které podporují transparentnost postupů a procesů organizace, chodu a řízení školy.	➤ Sdílíme s rodiči cíle učení, kritéria úspěchu a co a jak ve škole děláme (naši filozofii). ➤ Poskytujeme rodičům příležitosti pro otevřenou diskusi o škole. ➤ Rodiče a hosté se v prostředí školy snadno orientují a vnímají ze strany jejich zaměstnanců vstřícný přístup.
PODPORUJEME A ROZVÍVÍME VZÁJEMNOU SPOLUPRÁCI, ZODPOVĚDNOST A TVORIVOST	➤ Využíváme širokou škálu metod aktivního učení reflektující konkrétní a žákům srozumitelné cíle. ➤ Využíváme výchovně vzdělávací strategie, které podporují smysluplné, kooperativní učení a vzájemnou podporu mezi žáky. ➤ Používáme výchovně vzdělávací strategie, které podporují, budují a vytvářejí autonomii a iniciativu každého žáka. ➤ Používáme strategie, které umožňují žákům spolupodílet se na rozhodování, porozumět odpovědnosti a jejím následkům.	➤ Plánujeme, reflektujeme, analyzujeme a vyhodnocujeme kvalitu své pedagogické práce. ➤ Vytváříme příležitosti, v nichž se můžeme od sebe učit navzájem a vzájemně se podporovat. ➤ Společně hledáme cesty, jak dělat věci lépe, aby nám bylo pracovní, osobně i lidsky dobře.	➤ Nabízíme prostor pro výběr takového typu spolupráce, který nejlépe vyhovuje potřebám, možnostem, životnímu stylu a zázemí rodin žáků naší školy a je v souladu s filozofií školy. ➤ Zapojujeme rodiny žáků do rozhodování o věcech souvisejících s životem třídy/školy. ➤ Spolupracujeme s místní komunitou, okolními školami a jinými partnery s cílem podpořit sounáležitost a zkvalitnit činnost školy.

Dlouhodobé cíle primární prevence zaměřené na (a) žáky, (b) pedagogický sbor i (c) rodiče/veřejnost:

1. Komunikujeme s respektem
 - a. Vedeme žáky k respektující komunikaci a vědomé práci se svou osobností a jedinečností.

- b. Komunikujeme mezi sebou respektujícím a partnerským způsobem, který vytváří podmínky pro vzájemné porozumění, důvěru a zdravé pracovní vztahy ve škole.
 - c. Komunikujeme s rodiči respektujícím, partnerským a transparentním způsobem.
- 2. Vytváříme bezpečné prostředí
 - a. Bereme jako prioritu bezpečné prostředí ve třídách i možnost individuální podpory pro každého žáka.
 - b. Škola zajišťuje existenci funkčního a stabilního ŠPP (preventivní tým) a plnění cílů primární prevence doporučených metodickým pokynem MŠMT (dále specifikovaných MPP).
 - c. Vytváříme příležitosti pro zapojení rodičů zákonných zástupců do různých témat primární prevence a využíváme různorodé nástroje pro informování místní komunity a okolních škol o životě školy.
- 3. Podporujeme a rozvíjíme vzájemnou spolupráci, zodpovědnost a tvořivost
 - a. Žáci se učí různé způsoby práce se svou osobností, vytváří klima své třídy (např. skrz pravidla třídy) spolu s třídním učitelem a osvojují si způsoby sdílení zkušeností respektujícím způsobem, také tvoříme pestrou nabídku volnočasových aktivit mládeže.
 - b. Podporujeme rozvoj pedagogů a jejich odborných i komunikačních dovedností, pravidelně sdílíme novinky z oblasti primární prevence a nastavujeme jasný rámec její realizace na škole.
 - c. Rodiče/zákonné zástupce bereme jako partnery školy v oblasti primární prevence.

Strategie prevence v jednotlivých oblastech tedy vychází z výše zmíněných cílů, konkrétní programy jsou pak definovány v **MPP** a postupy intervencí zase **Krizovými plány školy**.

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků

**Veškeré postupy primární prevence jsou především ukotveny v Plánu primární prevence SEPA*

**Řešení krizových situací vychází z postupů krizových plánů školy*

1. Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení vyžaduje cílenou práci s žákem a často také s rodiči žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i rozdílů v rodinném zázemí. Neprospěch je často způsoben řadou příčin, které je třeba dobře identifikovat.

2. Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

- **Kognitivní a osobnostní charakteristiky dítěte** – různá oslabení dílčích funkcí CNS, celková míra nadání, nedostatečná paměť, snadnější emoční reaktivita, drážditelnost, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, vyšší neuroticita (nejistota, vnitřní neklid, úzkostnější ladění), silná introverze, horší adaptabilita, přítomnost speciálních vzdělávacích potřeb, dvojí výjimečnosti, nedostatečně kompenzované poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka, nedostatečná motivovanost, možná též selhávání i u žáků nadaných,
- **rodinné prostředí** - Žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině, rozvod rodičů, postoj rodiny ke vzdělání, atd.
- **Školní prostředí** – Špatné vztahy ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem),
- **nedostačující docházka do vyučování** – neúčast žáků ve výuce, z toho plynoucí neporozumění probírané látce a následné nezvládnutí učiva
- **nedostatečně osvojený nebo nefunkční učební styl žáků.**

3. Řešení školní neúspěšnosti

Základem je včasné navázání aktivní spolupráce mezi zákonnými zástupci, vyučujícími a žáky; nečekat na větší selhání, snažit se přistupovat preventivně, v případě výrazněji se rozvíjející školní neúspěšnosti intervenovat bez odkladu, zároveň citlivě, vždy s ohledem na reálné možnosti v konkrétních případech.

Intervenční postupy:

- Při nástupu žáka do školy vnímají vyučující okolnosti nástupu – odklad, přestup z malé spádové školy, stěhování, speciální vzdělávací potřeby atd. Tyto okolnosti vyhodnotí třídní učitel a navrhne následný postup práce s žákem. V případě potřeby je konzultuje s pracovníky školního poradenského pracoviště, nebo odkazuje na návaznou podpůrnou síť (např. školská poradenská zařízení, odborníci, apod.).
- Zřízení přípravné třídy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně pro děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky..
- U žáků při přechodu z 1. stupně na 2. stupeň, a dále u žáků, kteří přestoupili z jiných škol, je respektováno období adaptace na nové prostředí. U prvních a šestých ročníků

jsou pořádána adaptační odpoledne nebo pobyty, které jsou mimo jiné zaměřené na prevenci selhávání ve škole. Dále se vyučující snaží vnímat a respektovat rozdílnou dobu adaptace u jednotlivých žáků.

- U žáků je průběžně monitorována školní úspěšnost (kvalitní pedagogická, speciálně-pedagogická a případně psychologická diagnostika, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání). Rodiče jsou odkazováni na služby školního poradenského pracoviště, které využít mohou, ale nemusí, zároveň jsou vždy informováni o dalších možnostech podpory i mimo školu. (V případě náhlého zhoršení prospěchu, které se nezlepšuje, je telefonicky kontaktován zákonný zástupce a je domluvena strategie dalšího postupu (doučování, konzultace, úprava tempa, spolupráce se školní psycholožkou nebo speciální pedagožkou, vytvoření plánu pedagogické podpory, následná kontrola výsledků). O případném neprospěchu jsou zákonní zástupci informováni písemně po každé pedagogické radě. I zde následuje konkrétní domluva o postupu. Pokud nedochází ke zlepšení, je doporučena konzultace se školským poradenským zařízením (dále je ŠPZ) – pedagogicko-psychologickou poradnou a speciálně pedagogickými centry.
- U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a u žáků nadaných jsou vždy konkrétní podpůrná opatření konzultována se ŠPZ a podle doporučení jsou tato opatření aplikována u konkrétních žáků a průběžně vyhodnocována.
- U žáků se sociálním znevýhodněním se zaměřujeme na podporu motivace žáka k učení, spolupráci s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách (přístup k internetu ve škole, ke vzdělávacím programům, konzultace s vyučujícími apod.).
- Žákům s nízkou docházkou je nabídnuta podpora pro zvládnutí zameškané látky - je stanoven plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, probíhají konzultace s žákem a rodiči, je nabídnuto doučování.

Všechna výše navržená opatření jsou pravidelně vyhodnocována a případně upravována s ohledem na aktuální situaci žáka.

Strategie prevence a řešení šikany

**Veškeré postupy primární prevence jsou především ukotveny v Plánu primární prevence SEPA*

**Řešení krizových situací vychází z postupů krizových plánů školy*

1. Kultura školy

Naše škola zakládá strategii prevence šikany na principu kultury vzájemného respektu, tolerance a odpovědnosti. Šikana jako taková je jev, který má zpravidla příčinu vícefaktorovou, je vhodné zohlednit faktory na úrovni osobnostní, sociální (školní, vrstevnické i rodinné), kulturní. Tato myšlenka se pak odráží do systému prevence i případné krizové intervence v oblasti šikany na naší škole.

2. Šikana

„Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“ (MŠMT in Lovasová, 2005, s. 6)

Klíčové aspekty šikany jsou tedy:

- nepoměr sil mezi útočníkem a obětí (převaha síly nad obětí, oběť nemá zdroje se bránit)
- úmysl ublížit (fyzicky či psychicky) ze strany útočníka/útočníků
- opakovanost tohoto incidentu

Šikana je úmyslné a záměrné chování jedné osoby nebo skupiny osob vůči jiné osobě, které má za účel způsobit psychické nebo fyzické utrpení, snížit její sebevědomí, ovládat nebo vyloučit ji z určité skupiny či prostředí. Klíčové při rozlišení šikany od méně závažných forem nežádoucího chování je pak nepoměr sil a nulové (či velmi malé) zdroje oběti se bránit. Také je důležité hledisko opakování v čase, při čemž šikana bývá často jevem opakovaným - pokud se však podaří zachyt v časných stádiích, pak může jít i o jednorázový konflikt, který však splňuje ostatní charakteristiky. Šikana může mít různé formy, například verbální, psychickou, fyzickou, nebo prostřednictvím nových technologií (tzv. kyberšikana). **Šikana je**

poměrně komplexní jev, který bývá ovlivněn vícero faktory současně, proto je při její prevenci i řešení nutné postupovat citlivě a myslet na zájem dítěte.

3. Prevence šikany

Stejně jako v jiných oblastech prevence, i u šikany je klíčové nahlížet na jev v širším kontextu, zamýšlet se nad jeho možnými příčinami.

Faktory ovlivňující možný vznik šikany:

- Sociální a kulturní faktory: normy, hodnoty a tradice v určité společnosti, mohou ovlivnit chování jedinců a vytvářet prostředí, ve kterém se šikana může snáze vyskytnout.
- Rodinné faktory: vztahy v rodině, hodnoty, normy, způsob komunikace.
- Osobnostní faktory: osobnostní rysy (např. impulzivita, úzkostnost, depresivita, agresivita), emotivita, způsob myšlení a kognice.
- Faktory vztahů mezi vrstevníky: jako jsou konkurence, žárlivost, vyčleňování a snaha o dominanci, mohou zvyšovat riziko šikany.
- Faktory prostředí ve škole: úroveň pravidel chování, kultura komunikace a vztahů, atmosféra a prostředí.
- Faktory kyber světa: nevhodný obsah na internetu a v médiích, také záleží na způsobu, jakým se v kyberprostoru děti pohybují a jak s nimi v tomto ohledu dospělí komunikují. Šikana jako taková může existovat v kyberprostoru - kyberšikana.

Tyto faktory mohou mít různé kombinace a interakce a mohou se lišit v závislosti na konkrétní situaci a prostředí. Je tedy důležité přistupovat k prevenci šikany komplexně.

Obecné principy prevence šikany:

- Pozitivního a bezpečného prostředí na škole, založené na respektující komunikaci.
- Edukace v tématu šikany studentů, učitelů a rodičů.
- Stanovení jasných pravidel a postupů - existují jasná pravidla chování a postupy pro řešení případů šikany, tyto postupy jsou známy studentům, učitelům a rodičům a jsou uplatňovány konzistentně.
- Podpůrného prostředí pro aktéry šikany (především pro oběti) - členové ŠPP, základní podporu jsou schopni poskytnout i učitelé.
- Programy prevence šikany - tyto programy jsou realizovány již od 1. stupně ZŠ, důraz je kladen na výběr programů a jejich kvalitu.
- Spolupráce s rodiči a komunitou, institucemi - v případě řešení šikany je podstatná spolupráce s celým systémem, rodiči, popř. s SVP, psychologickými službami atd.

Konkrétní primárně-preventivní aktivity v rámci naší školy blíže upřesňuje Plán primární prevence. Považujeme za klíčové budovat bezpečné klima na úrovni tříd (např. skrz třídnické hodiny a podporu třídních učitelů) i školy (respektující komunikace a důvěra).

4. Krizové intervence

KRIZOVÁ INTERVENCE
ŽÁDNÝ PROBLÉM NENÍ PŘÍLIŠ MALÝ

CO JE TO KRIZE?

- zátěžová situace, kterou člověk nedokáže zvládnout sám
- důsledek ztráty, náročného období, psychických obtíží, apod.

CO JE TO KRIZOVÁ INTERVENCE?

- specializovaná a časově omezená pomoc
- pro osoby v krizi nehledě na to, jak závažný se jim problém jeví

KDO JE KRIZOVÝ INTERVENT?

- psycholog, psychiatr, sociální pracovník či student těchto profesí
- podmínkou je výcvik v krizové intervenci

JAK PROBÍHÁ KRIZOVÁ INTERVENCE?

- tváří v tvář v krizovém centru nebo na dálku - telefon, chat
- intervent naslouchá, podporuje, nesoudí a pomáhá hledat řešení

NEVYPUST DUŠI
www.nevypustdusi.cz | @nevypustdusi

Naskenuj mě!

V krizi je tedy nutné co nejlépe ustát prvotní reakci, nepropadnout panice, být věcný, zhodnotit své síly a problém předat co nejrychleji do povolaných rukou - pro začátek někomu ze ŠPP. Pro případ šikany postupujeme ve škole dle krizového plánu KP č. 4a. Tyto plány jsou vždy v přípravném týdnu učitelům a pracovníkům školy stručně připomenuty, k nahlédnutí jsou vždy ve sborovně. Také doporučujeme se s některými podrobněji seznámit. Dlouhodobě se ve škole na podporu zvládání krizí zaměřujeme a snažíme se pedagogům poskytnout odpovídající podporu.

Zdroje:

Lovasová, L. (2005). *Šikana*. Sdružení Linka bezpečí.

Kolář, M. (1997). *Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc*. Portál.

Osobnostní a sociální rozvoj ve vztahu k prevenci

Školní pravidla jako nástroj prevence

Společně vytvořená a dodržovaná pravidla ve třídě a ve škole jsou velmi účinnou prevencí rizikového chování s přihlédnutím k rozumové vyspělosti žáků – jsou vytvářena v úzké spolupráci s třídními učiteli, zapojena je třídní samospráva a Žákovský parlament. Spolutvorba pravidel se jeví jako účinná metoda při prevenci. Pravidla vytváříme již na 1. stupni a znovu pak s žáky tvoříme úmluvu třídy na adaptačním pobytu 6. tříd na začátku školního roku.

Provozní pravidla jsou dána školním řádem.

Pravidla soužití - jedná se o pravidla vzájemného respektu, úcty, důvěry, empatie.

Při vytváření pravidel je vhodné dodržovat několik zásad:

- spoluúčast žáků,
- integrace pravidel do denního života školy,
- srozumitelnost a splnitelnost,
- pozitivní formulace pravidel,
- přiměřenost počtu,
- pravidla týkající se všech lidí ve škole.

Klíčové aspekty prevence

Škola:

- vytvoření optimálního sociálního klimatu a inkluzivního prostředí na škole v souladu s hodnotami školy a dlouhodobými cíli,
- pedagogický sbor a asistenti pedagogů,
- žáci mají možnost působit v žákovském parlamentu – pravidelné schůzky minimálně jednou za čtrnáct dní, řešení problémů, návrhy na akce a projekty, zápisy pro třídy a pro třídní učitele.

Besedy:

- besedy se konají pravidelně s ohledem na aktuální možnosti a nabídku v regionu, považujeme je za smysluplné doplnění dalších primárně-preventivních aktivit, jejich síla tkví především v kontaktu s praxí a reálným světem skrze lektory,
- besedy přináší **informace** a edukují žáky v různých oblastech,
- konkrétní besedy konané ve školním roce jsou uvedeny v plánu MPP.

Akce, projekty:

- interaktivní akce, projekty a workshopy jsou dalším aspektem prevence, zpravidla zatahují Žáky velmi intenzivně do dění a staví na **emočním prožitku** a možnosti vlastní explorační,
- škola realizuje každoročně mnoho různých projektů a akcí, a to samostatně i skrz externí nabídku různých organizací, každý rok se snaží škola zachovat tyto typy akcí (zde obecně, konkrétně MPP):
 - spolupráce napříč ročníky celé školy - projektový den s různým tematickým zaměřením, kdy spolupracují Žáci z 1. a 2. stupně,
 - celoškolní zážitkové hry - připravují většinou Žáci 9. ročníku pro celý zbytek školy,
 - vítání Žáků prvních tříd,
 - adaptační pobyt pro Žáky 6. ročníku s třídními učiteli (za spoluúčasti prim-prev. týmu),
 - školní besídky a výstavy,
 - školní výlety a exkurze,
 - Žákovský ples 9. tříd,
 - Mikulášská nadílka Žáků 9. ročníku pro děti z prvního stupně,
 - Vánoční trhy,
 - Tříkrálová sbírka,
 - plavecký výcvik (2-5. ročník),
 - projekt Den Země,
 - adopční projekty (např. Zoo, Člověk v tísni),
 - integrace programů Jeden svět na školách do výuky,
 - programy specifické prevence s ohledem na senzitivní období vzhledem k tématu,
 - olympiády,
 - soutěže - sportovní, umělecké, hudební atd.

Výuka, třídnické hodiny:

- téma prevence v hodinách VKO a VKZ, ale i v ostatních předmětech a při třídnických hodinách (třídnické hodiny na 1. i na 2. stupni jednou měsíčně),
- na 1. stupni výchova ke zdravému životnímu stylu – třídní učitelé,
- realizace různých metodik pro rozvoj osobnosti i vztahů.

Zapojení rodičů a veřejnosti:

- Žákovský ples pro rodiče a děti a Vánoční trhy – prohlubování vztahů a spolupráce školy a rodiny,
- konzultační hodiny pro všechny Žáky i rodiče,
- otevřené hodiny pro rodiče a veřejnost – po domluvě s učitelem kdykoli,
- konzultace s Žáky a jejich rodiči,
- práce výchovné komise – projednání problémů s rodiči a Žáky,
- elektronická poradna v oblasti prevence <http://www.zsstankov.cz/cs/schrankaduvery/>
- spolupráce s rodiči,
- informovanost rodičů o MPP školy,
- informace na internetových stránkách školy www.zsstankov.cz,
- návštěva rodičů na akcích školy, na třídních akcích,

- v případě zájmu přednáška pro pedagogy i rodiče.

Spolupráce s různými organizacemi:

- spolupráce se sociálním odborem Horšovský Týn, SVP Domažlice, PPP Domažlice, Dětským domovem ve Staňkově, s Charitou ve Staňkově, v Plzni a v Praze, OSPOD a policií, organizací Člověk v tísni apod.
- spolupráce s okresní metodickou prevence, s ostatními preventisty v okrese a v kraji a s metodikou prevence,
- spolupráce se školami v projektu Pomáháme školám k úspěchu.

Zapojení pedagogů:

- spolupráce týmu pedagogů – ŠPP, vedení školy, speciální pedagogové (čtyři učitelky na 1. stupni, dvě učitelky na 2. stupni),
- vzdělávání těchto pedagogů i ostatních třídních učitelů dle nabídky,
- seznámení vedení školy, výchovného poradce, speciálních pedagogů a ostatních vyučujících s Minimálním preventivním programem,
- spolupráce pedagogů s rodiči,
- vedení kroužků pro děti ve volném čase (nabídka na webových stránkách školy),
- konzultace s pedagogickými konzultantkami (Mgr. Miroslavou Škardovou),
- podpora školní psycholožky Nikolý Čechové.

Nabídka pro žáky:

- schránka důvěry ve škole, elektronická schránka důvěry:
<http://www.zsstanekov.cz/cs/schrankaduvery/>,
- volnočasové aktivity žáků (kroužky ve škole),
- konzultace u metodika prevence, výchovného poradce, možnost získání kontaktu na odborníky,
- konzultace se školní psycholožkou.

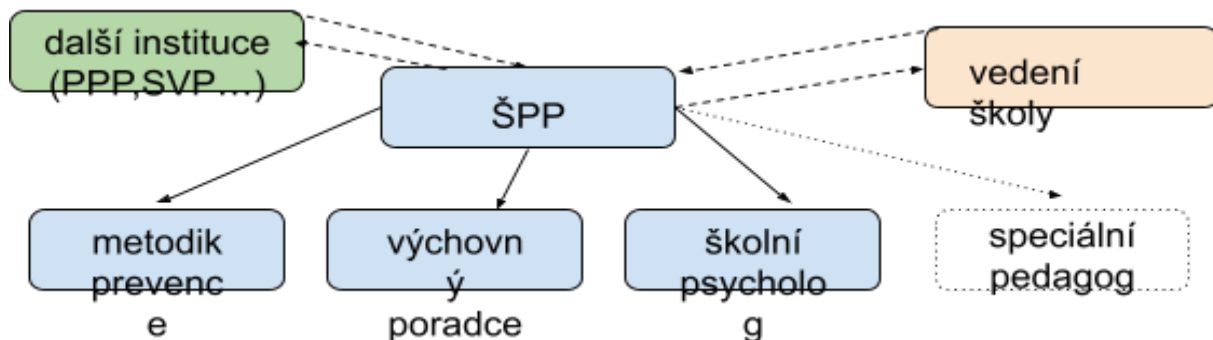
Nabídka volnočasových aktivit

- Každoročně nabízíme žákům řadu zájmových kroužků. V tomto školním roce je činnost kroužků kvůli epidemiologické situaci prozatím pozastavena. Jakmile bude situace bezpečná, opět dojde k obnovení činnosti těchto volnočasových aktivit, které jsou žákům poskytovány zdarma.
- Oblíbené jsou např. sportovní a jazykové kroužky, keramický kroužek, robotický kroužek a také relaxační kroužek je zaměřený na zdravotní životní styl, vnímání svých potřeb a pocitů, svého těla, na komunikaci, na aktivní i pasivní relaxaci, děti se učí, jak uvolňovat stres a napětí, zvyšují své sebevědomí.
- Všechny kroužky se těší velkému zájmu a díky učitelům, kteří je vedou ve svém volném čase, jsou hojně navštěvované. Volnočasové aktivity zajišťuje pro žáky i místní ZUŠ, která sídlí.
- v budově školy. Nabízí například hru na hudební nástroj, zpěv, dramatickou a výtvarnou výchovu, přednes atd.
- Pro žáky byla zřízena školní knihovna, kde si mohou půjčovat knihy a účastnit se čtenářských dílen. Knihovnu částečně vybavili sami žáci díky sbírce 100 knih ke 100 letům školy. Další knížky jsme získali díky Výzvě č. 56 MŠMT, takže nyní je školní knihovna vybavena krásnými novými knihami.

Školní poradenské pracoviště:

- existence stabilního a funkčního ŠPP je jedním z cílů dlouhodobé strategie,
- zajistit funkčnost i při personálních změnách pomáhají jasně definované role i postupy,
- blíže je pojetí ŠPP na škole popsáno níže samostatně.

Školní poradenské pracoviště



- ŠPP se pravidelně schází a udržuje v kontaktu, funguje jako tým (=primárně preventivní tým na škole)
 - krátké (45 min) provozní schůzky ŠPP 1x za 14 dní,
 - delší schůzky ŠPP (1,5-2h) pak kvartálně či dle potřeby,
- realizuje pravidelný monitoring rizikového chování společně s pedagogy z celé školy (separátně na 1. a 2. stupni s ohledem na odlišné potřeby a funkčnost), monitoring se odehrává 1x za měsíc,
- soustředí se na plánování, realizaci i evaluaci primární prevence i krizové intervence na škole,
- týmové role odpovídají svou náplní popisu z aktuálně platné legislativy,
- práce, priority a základní procesy vždy ujasníme na začátku školního roku, v průběhu pak na setkáních adaptujeme dle potřeb školy,
- vycházíme z kvalitní odborné literatury a využíváme oficiální zdroje zpracované dalšími institucemi :
 - ŠPP tedy principiálně funguje dle **“Příručky pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy” (Marek Černý, 2019)**
 - **plán primární prevence zpracováváme v programu SEPA**
 - **krizové plány - dokumenty poskytnuty PPP, které jsme adaptovaly na prostředí naší školy,**
- rozdělení úkolů v rámci ŠPP se definuje na společné schůzce na začátku roku, vychází z níže uvedených schémat z **Příručky pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy”** a průběžně se aktualizuje dle kapacit, možností, ale i silných stránek členů týmu.

Vedení školy:

- **Mgr. Jitka Suchá** - ředitelka
- **Mgr. Thu Ha Leová** - zástupce ředitele 1. stupeň
- **Mgr. Josef Janoušek** - zástupce ředitele 2. stupeň

Metodik primární prevence:

- **Mgr. Jitka Suchá** - garant s ukončeným vzděláním pro metodiky
- **Mgr. Jana Ondrášiková** - metodik se vzděláním pro metodiky v procesu



Výchovný poradce:

- **Mgr. Miriam Augustinová**



Školní psycholog:

- **Mgr. et Bc. Nikola Čechová**



**V rámci rozložení úkolů se školní psycholog věnuje i kariérovému poradenství, kdy každý rok realizuje se zájemci několikahodinové testování (kognitivní schopnosti, osobnost, cíle atd.) a následně poskytuje konzultace žákům a jejich rodičům.*

Speciální pedagog:

- aktuálně není na škole tato pozice obsazena;
- Na škole má speciálně pedagogické vzdělání několik kolegyň, které dle svých možností poskytují speciálně pedagogické intervence žákům.

ŠPP spolupracuje a komunikuje dle potřeby s dalšími institucemi:

- PPP
- SVP
- OSPOD
- DD
- záchranné složky
- další...

Minimální preventivní program

Minimálně preventivní program školy je dokument, který určuje plán směrem ke konkrétní realizaci prim-prev. aktivit na daný školní rok. Navazuje tak na širší koncept primární prevence na škole a také dlouhodobé cíle a strategii. Již druhým rokem píšeme plán prostřednictvím oficiálního systému SEPA (<https://www.preventivni-aktivita.cz/>). Takto sestavený dokument obsahuje právě a jen potřebné informace, které identifikovali odborníci jako klíčové. Pro tvorbu MPP jsme se rozhodli z následujících důvodů:

- jde o oficiální systém sestavený odborným týmem preventistů
- MPP je stručný, výstižný, umožňuje rychlou orientaci
- přispíváme tím ke sběru dat o realizaci prevence na školách v regionu i celé republice
- vede nás ke stanovování realistických a funkčních cílů v průběhu roku

MPP sestaví ŠPP na začátku školního roku, je však možné jej průběžně editovat dle potřeby, což využíváme především v sekci konkrétně realizovaných programů na škole, podle skutečnosti. Na konci školního roku se plán vyhodnocuje, evaluje se míra dosažených cílů. **MPP je dostupný v samostatném dokumentu v podobě, ve kterém je generovaný z programu SEPA.**

Krizové plány školy

Krizové plány školy ukotvují postupy reakcí v krizových situacích. Níže popisujeme obecné schéma reakce i typy krizových situací. S problematikou krizových situací pracujeme pravidelně v rámci sdílení i monitoringů rizikového chování. Reagovat správně v krizové situaci vyžaduje cvik, zkušenosti i určité osobnostní předpoklady, je tedy velmi důležité zajistit bezpečí a včasné přivolat primárně-preventivní tým/vedení školy. Za klíčové považujeme, aby každý pracovník školy:

- byl seznámen se základními kroky řešení krizových situací,
- v krizové situaci reálně zhodnotil své možnosti a ty jasně komunikoval,
- zachoval v rámci možností chladnou hlavu a nešířil paniku.

KRIZOVÉ SITUACE VE ŠKOLE

= situace, které vyžadují rychlá, samostatná, a cílená rozhodnutí

ZDRAVOTNÍ CHARAKTER SITUACE

- zdravotní řešíme hned, podle postupů první pomoci - s přivoláním zdravotníka (Hana Žáčková),
- pro zajištění zraněné osoby je nutné mít k dispozici 2 (maximálně 3) dospělé osoby,
- situaci hlásíme vedení,
- klidové místo, kam můžeme dítě odvést je byt-knihovna; zajistíme klid.

VÝCHOVNÝ CHARAKTER SITUACE

- vyhodnotíme, zda jde opravdu o krizovou situaci (Je to situace, která potřebuje neodkladné řešení?),
- pokud si nejsme jistí, poradíme se s vedením, metodikem, výchovným poradcem, psychologem.

● **Krizové situace - krizové plány:**

1. zhodnotit vlastní možnosti
2. zastavit akutní ohrožení osob - zajistit bezpečí
3. dále řešit situaci v souladu s krizovým plánem
4. informovat někoho z vedení/ŠPP
5. situaci řeší 2 (maximálně 3) dospělé osoby - ty si rozdělí role (zajistíme klid, pokud nepotřebujeme další pomoc = nejsou u toho ani další osoby)
6. po zažehnutí krizové fáze situace se domluvíme, jak budeme o události hovořit - jak jí komunikovat směrem k žákům a jak k dospělým - sdělujeme informace v dohodnuté podobě, která je respektující a ohleduplná.

ID	Krizová situace	Reakce z hlediska potřebné rychlosti reakce
1a	Nález návykové látky ve škole (drogy, alkohol)	okamžitá reakce
1b	Podezření, že žák má u sebe NNL	okamžitá reakce
1c	Podezření na užití návykové látky ve škole, příchod do školy pod vlivem návykové látky	okamžitá reakce
1d	Nález legální návykové látky na výjezdni školní akci (alkohol)	okamžitá reakce
1e	Zjištění, že žák ve škole/na školní akci kouří	okamžitá reakce
2	Poruchy příjmu potravy	Při podezření hlásíme tentýž den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
3a	Násilí páchané na dítěti (domání násilí, CAN, násilí páchané cizí osobou)	Při podezření hlásíme tentýž den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu dříve, než bude daný žák odcházet ze školy.
3b	Sexuální násilí	Při podezření hlásíme tentýž den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu dříve, než bude daný žák odcházet ze školy.
4a	Šikana - mapování situace	Při podezření hlásíme tentýž den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu dříve, než bude daný žák odcházet ze školy.
4b	Krizový plán při řešení šikany	Při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
4c	Šikana učitele	Při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.

5	Kyberšikana	Jednáme rychle (především s ohledem na zajištění důkazů), řešíme hned, jak je to možné.
6	Extrémismus, rasismus, xenofobie	Záleží na formě projevu - při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
7	Vandalismus	okamžitá reakce
8	Krádeže u žáka	Při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
9a	Pravé záškoláctví	Při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
9b	Skryté záškoláctví	Při podezření hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
10	Sebepoškozování	Podle aktuálnosti a závažnosti - hlásíme ten samý den ŠPP a domluvíme se na dalším postupu.
11	Sebevražda, úmrtí žáka/pedagoga školy	okamžitá reakce
12	Afekt žáka	okamžitá reakce

Krizové plány školy vychází z dokumentu poskytnutého PPP, který sestavovali odborníci. ŠPP ho pak upravilo na konkrétní prostředí naší školy. Výhodou těchto plánů je jich přehlednost - grafické zpracování umožňuje rychlou orientaci, je praktické - při řešení situace je možné konkrétní plán vytisknout, zapisovat do něj.

Na webu školy krizové plány nahrány v samostatném dokumentu.

Závěr

Snažíme se pečovat o duševní a tělesné zdraví našich žáků. Proto jim vštěpujeme zásady zdravého životního stylu, aby pochopili, že člověk je za své zdraví sám zodpovědný. Zároveň se snažíme vytvářet ve škole bezpečné klima s důrazem na toleranci a respektování tělesných, kulturních i sociálních odlišností.

Ve Staňkově 1. 9. 2025

za tým ŠPP
Mgr. Jitka Suchá
Mgr. et Bc. Nikola Čechová
Mgr. Jana Ondrášiková

Přílohy:

Příloha č. 1 Důležité odkazy

Důležité odkazy:

elektronická schránka důvěry ZŠ Staňkov – <http://www.zsstankov.cz/cs/schrankaduvery/>

Jitka Suchá

školní metodička prevence ZŠ Staňkov

Email: sucha@zsstankov.cz

Tel: 379 410 613, 724 291 455

konzultace kdykoli po domluvě

Okresní metodička primární prevence Domažlice

Pedagogicko-psychologická poradna Domažlice

Pivovarská 323, Domažlice 344 01

<http://pppdomazlice.webnode.cz>

Tel: 379724276, 733745848

Linka bezpečí.: 800 155 155

Důležité dokumenty týkající se prevence:

<http://www.msm.cz/socialni-programy/dokumenty-13?subject=Důležité dokumenty>

<http://www.kapezet.cz/?subject=kapezet>

Národní strategie protidrogové politiky:

<http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-od-roku-2010-62556/>

Zákony o návykových látkách:

zák. č. 200/1990 Sb. O přestupcích - § 30

zák. č. 37/1989 Sb. O ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi - §§ 3, 4

zák. č. 167/1998 Sb. O návykových látkách - § 4

zák. č. 140/1961 Sb. Trestní zákon - §§ 187, 187a, 188, 188a, 201

zák. č. 218/2003 Sb. O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o trestním soudnictví mládeže

Další informace můžete najít na stránkách národní protidrogové centrály:

www.mvcr.cz/policie/npdc.html

Školská legislativa:

<http://www.rejstrikskol.cz/skolsky-rejstrik/skolska-legislativa/>

Úmluva o právech dítěte:

http://www.detskaprava.cz/pedagog/opravech_umluva.asp

Poradna o dětských právech:

<http://www.detskaprava.cz/nactileti/index.htm>